

Minstesikringen for alderspensjonister i Danmark, Sverige og Norge

Axel West Pedersen, NOVA/OsloMet

“Approaches to minimum income protection in old age – the three Scandinavian countries compared”

Kapittel i *Challenges to the Welfare States Systems in Baltic and Nordic countries: the sustainability of family policy and pension protection*, Redigert av Jolanta Aidukaite, Sven Hort og Stein Kuhnle, under utgivelse: Edward Elgar

Parallell historisk utvikling av de nordiske pensjonssystemer: Fire reformbølger

- 1930-tallet:
Behovsprøvd folkepensjon
- 1940/50-tallet:
Universell folkepensjon
- 1950/60-tallet:
Universell folkepensjon+inntektsgradert tilleggspensjon
- 1990/2000-tallet:
Store innstrammingsreformer

To nordiske modeller anno 1990

1. Universell folkepensjon+offentlig tilleggspensjon
Sverige og Norge (Finland)
2. Universell folkepensjon+tariffestet tilleggspensjon
Danmark og Island

Fellestrekk: minstesikring på høyt nivå!

Den aktuelle reformbølgen

- Proporsjonal inntektssikring med målrettet minstegaranti
Sverige og Norge
- Aktuarisk fleksibel pensjoneringsalder
Sverige og Norge (Danmark)
- Automatisk levealdersjustering
Sverige, Norge og Danmark
- Autonomt system med hard budsjettgrense
Sverige

Tre nordiske modeller 2000-?

1.Høy semi-universell folkepensjon+ tariffestet tilleggspensjon

Danmark (og Island)

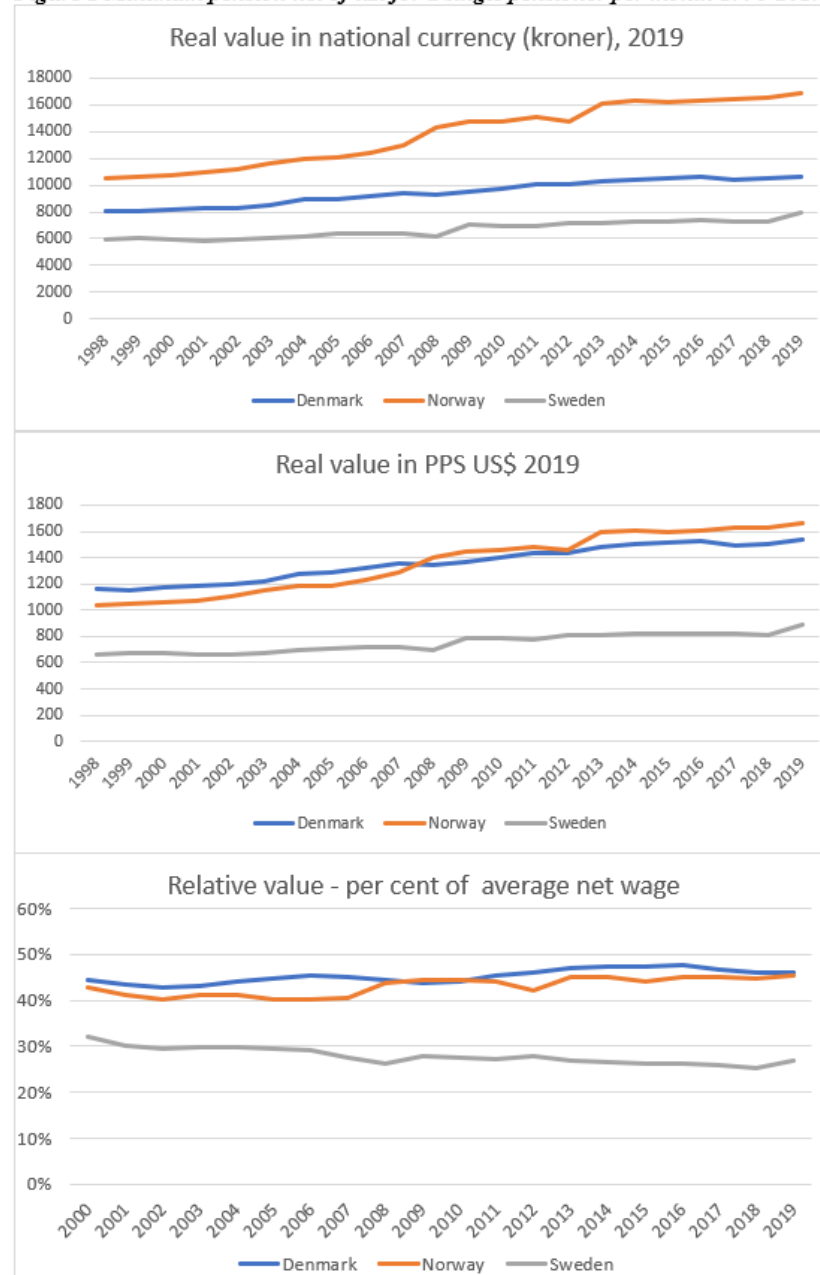
2.Proporsjonal inntektspensjon+høy minstegaranti

Norge

3.Proporsjonal inntektspensjon+lav minstegaranti

Sverige (og Finland)

Figure 1 Minimum pension net of tax for a single pensioner per month 1998-2019

* Source. NOSOSCO annual reports 1998-2016-17, supplemented with the author's own calculations.

Nivå på
minstepensjon
etter skatt

Realverdi i nasjonal valuta

Realverdi i «kjøpekraftspariteter»

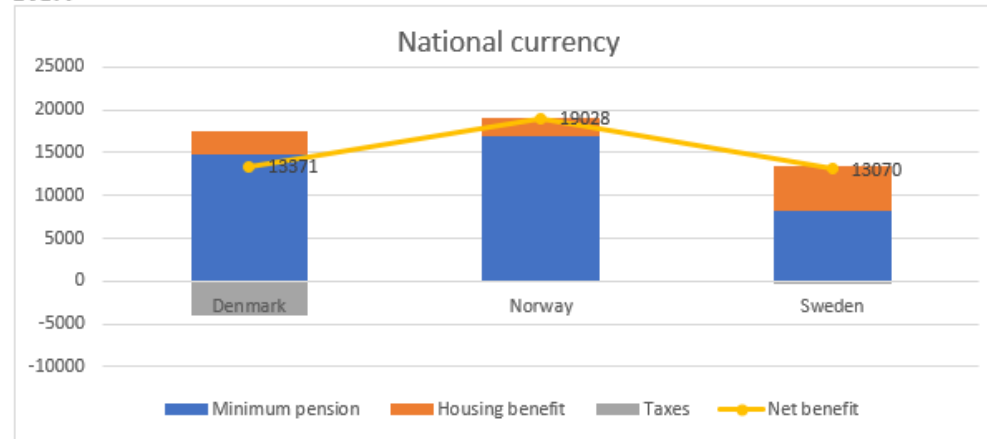
Relativt til gjennomsnittslønn
etter skatt

Innebygget “ekvivalensskala”

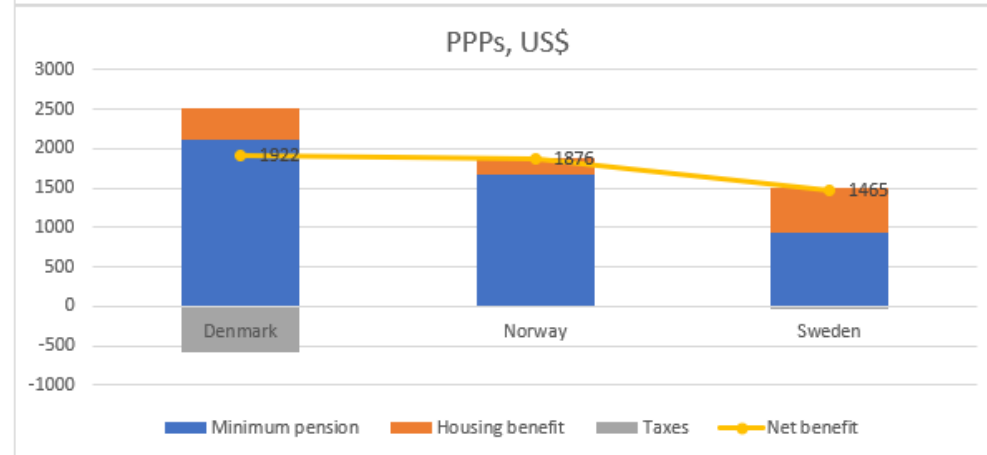
Minimum pension benefit per month for single pensioners and pensioners living in a couple. National currencies (Kroner) 2019.

	Gift/samboende pensjonist	Enslig pensjonist	Innebygget ekvivalensskala
Danmark	11 247	14 717	1.31
Norge	15 159	16 902	1.11
Sverige	7 363	8 254	1.12

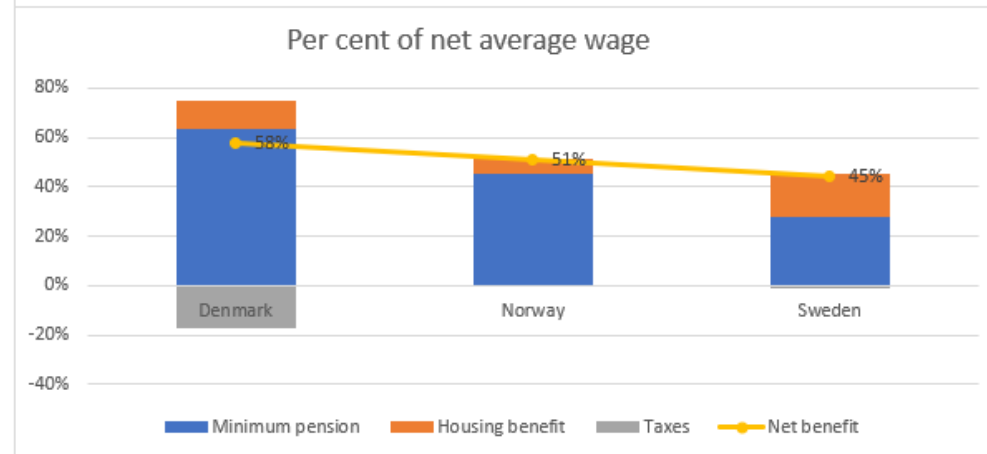
Figure 2. The level and composition of minimum benefits for a single pensioner, 2019.

Realverdi i nasjonal valuta

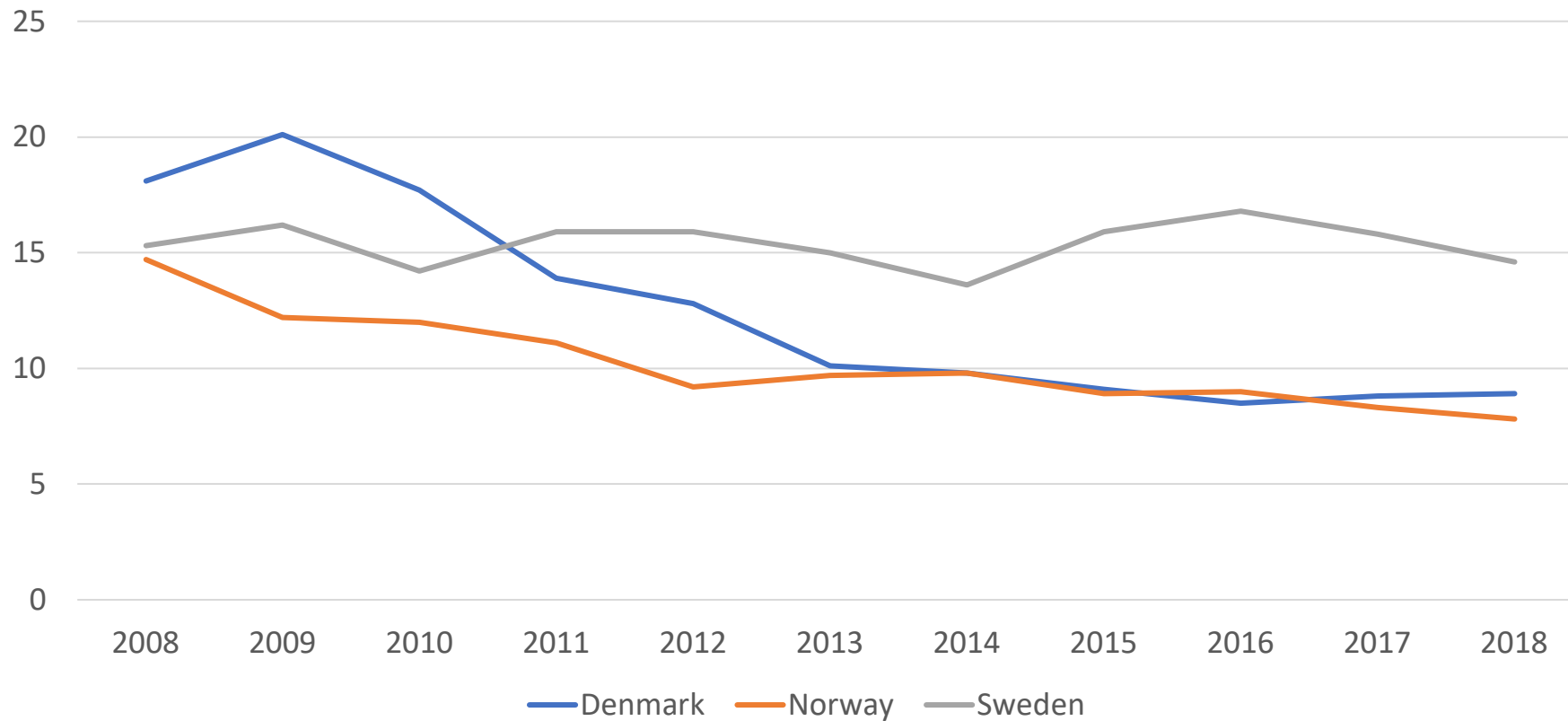
Realverdi i «kjøpekraftspariteter»

Relativt til gjennomsnittslønn etter skatt

Nivå på samlet
minsteytelse
etter skatt

Fattigdomsrater blant befolkningen 65+. EU-indikatoreren

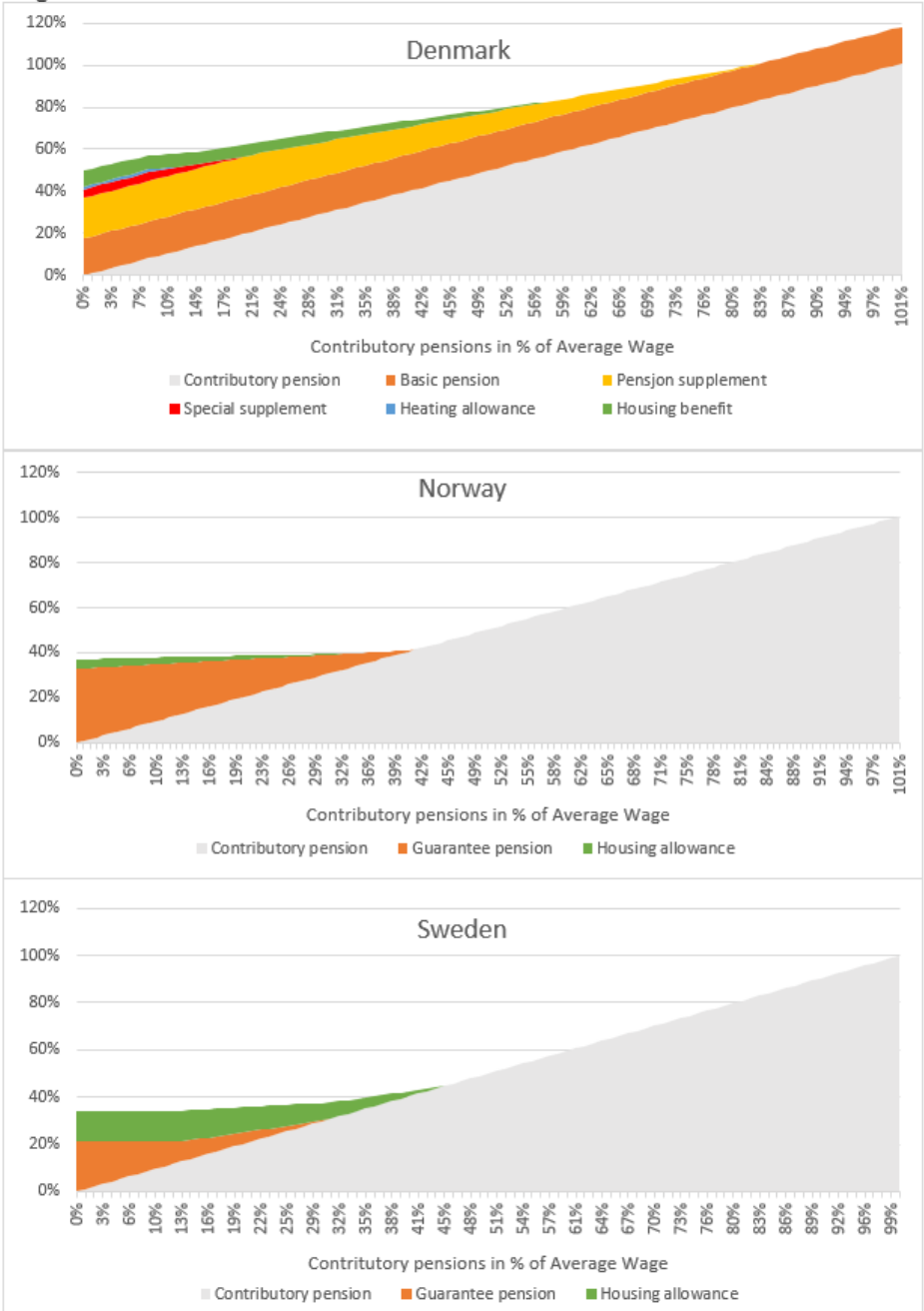
Kilde: Eurostat based on data from European Union Statistics of Income and Living Conditions

Regler for indeksering av minsteytelsen

- Danmark: Full lønnsindeksering (men alderen for uttak trappes opp i takt med økninger i levealderen)
- Norge: Lønnsindeksering fratrukket effekten av levealdersjusteringen
- Sverige: ren prisindeksering (og planer om opptrapping av alderen for uttak)

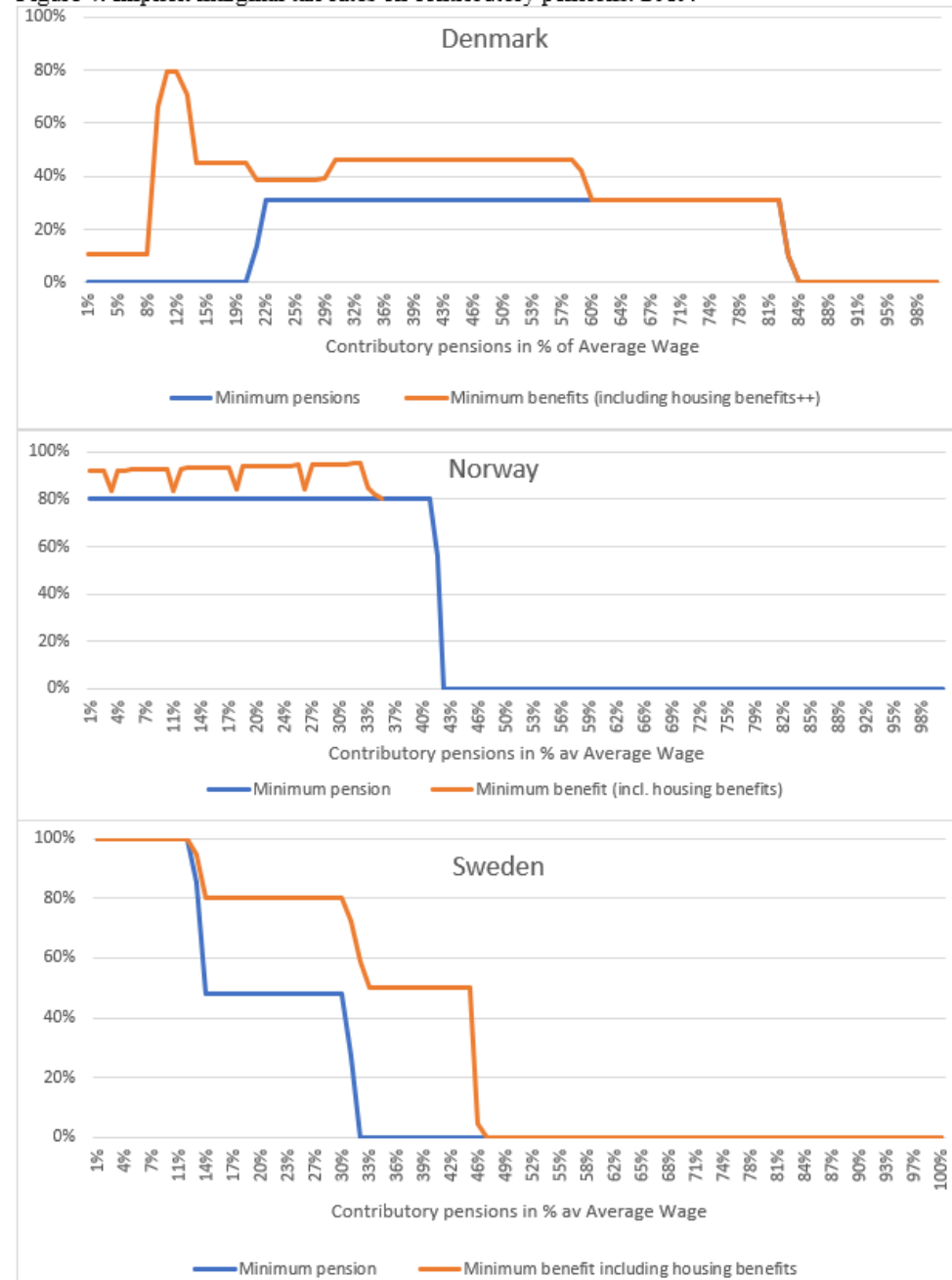
Hvordan skjer avkortningen mot
opptjent pensjon?

Figure 3. Pension benefits as a function of contributory pensions. % of Average Wage. 2019.

Source: Own calculations – see footnote 7 on assumptions made related to housing costs and rents.

Figure 4: Implicit marginal tax-rates on contributory pensions. 2019.

Source: Own calculations.

Minstepensjon – tre politikk-parametere

- Nivå/generøsitet på ytelsen
- Størrelsen på et eventuelt fribeløp
- Avtrapningsprosenten – nivået på den implisitte marginalslett på opptjent pensjon

Minstesikringens trilemma

Umulig samtidig å oppnå

- Høyt nivå på minstesikringen
- Lave utgifter til minstesikring
- At det alltid vil lønne seg å jobbe (unngå høy implisitt beskatning av små opptjente pensjonsformuer)

Minstesikringens trilemma – hvordan har de prioriteret?

	Danmark	Norge	Sverige
Høyt nivå på minstesikringen	+	+	-
Lave utgifter til minstesikring	-	+	+
At det skal lønne seg å jobbe	+	-	+